

Sag T-52/02

Société nouvelle des couleurs zinciques SA (SNCZ)

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — artikel 81 EF — kartel — markedet for zinkphosphat —
bøde — artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 — proportionalitetsprincippet og
ligebehandlingsprincippet — annullationssøgsmål«

Rettens dom (Femte Afdeling) af 29. november 2005 II - 5013

Sammendrag af dom

1. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — maksimumsbeløb — beregning —
sondring mellem bødens endelige beløb og mellembeløb — følger
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2)*

2. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — kriterier — nedsættelse af bøden til gengæld for den anklagede virksomheds samarbejde med Kommissionen — nedsættelse af det beløb, der følger af anvendelsen af loftet over bødebeløbet*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2; Kommissionens meddelelse 96/C 207/04)
3. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — Kommissionens retningslinjer — mulighed for at tage hensyn til den særlige situation for små og mellemstore virksomheder*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03)
4. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — omfanget af den reelle mulighed for at forvolde skade på det relevante marked — relevansen af den berørte virksomheds markedsandele*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2)
5. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — inddeling af de pågældende virksomheder i kategorier med et identisk særligt udgangspunkt — betingelser herfor*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2)
6. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — krav om at tage de berørte virksomheders omsætning i betragtning og at sikre, at bøderne står i rimeligt forhold til denne omsætning — foreligger ikke*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2)
7. *Konkurrence — fællesskabsregler — overtrædelser — forsætlig overtrædelse — begreb*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15)
8. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — kriterier — Kommissionens første indgriben i en bestemt sektor — de berørte virksomheder er små eller mellemstore virksomheder — ikke omfattet*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03)

9. *Konkurrence — bøder — pålæggelse — krav om, at virksomheden har opnået en fortjeneste ved overtrædelsen — foreligger ikke — fastsættelse — kriterier — overtrædelsernes grovhed — formildende omstændigheder — ingen fortjeneste — ikke omfattet*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03, punkt 2, første afsnit)
10. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — kriterier — den berørte virksomheds samlede omsætning — den omsætning, der er opnået med de produkter, der er genstand for overtrædelsen — hensyntagen til de respektive omsætningstal — grænser*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2)
11. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — inddeling af de pågældende virksomheder i kategorier med et identisk særligt udgangspunkt — placering af en virksomhed i samme gruppe som andre virksomheder, der har en større samlet omsætning — tilsidesættelse af proportionalitets- og ligebehandlingsprincippet — udelukket — betingelser*
(Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2)

1. Ved at bestemme, at Kommissionen kan pålægge bøder på et beløb, der kan forhøjes til 10% af den omsætning i det sidste regnskabsår, der er opnået af hver af de virksomheder, der har deltaget i overtrædelsen, kræver artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17, at den bøde, som endeligt pålægges en virksomhed, ned-sættes, såfremt bødebeløbet overstiger 10% af dens omsætning, uafhængigt af mellemkommende beregninger, der har til formål at tage overtrædelsens varighed og grovhed i betragtning. Det følger heraf, at den ved denne bestemmelse fastsatte maksimumsgrænse på 10% kun gælder for det bødebeløb, der endeligt pålægges af Kommissionen, og ikke mellemkommende beregninger, herun-

der fastsættelsen af udgangspunktet for denne beregning.

Selv hvis Kommissionen i øvrigt i sin beregning lader et mellemresultat indgå, herunder et udgangspunkt, som overstiger maksimumsgrænsen på 10% af den pågældende virksomheds omsætning, kan det ikke kritiseres, at nogle faktorer, der tages i betragtning ved denne beregning, som f.eks. overtrædelsens varighed, ikke får indvirkning på det

endelige bødeløb, da dette er følgen af forbuddet i artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 mod at overskride maksimumsgrænsen på 10% af den pågældende virksomheds omsætning.

alle omstændigheder med eller uden samarbejde nedsættes til 10%.

(jf. præmis 41)

(jf. præmis 38-40)

3. Kommissionens retningslinjer for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten giver Kommissionen mulighed for, når omstændighederne kræver det, at tage hensyn til den særlige situation, som de små og mellemstore virksomheder befinder sig i.

(jf. præmis 42)

2. Kommissionens fremgangsmåde ved udmålingen af bødeløbet på konkurrenceområdet, hvorefter faktoren vedrørende samarbejde er taget i betragtning efter anvendelse af loftet på 10% af den berørte virksomheds omsætning, jf. artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17, og således har direkte indflydelse på bødeløbet, sikrer, at samarbejdsmeddelelsen i kartelsager kan få sin fulde effektive virkning. Såfremt grundbeløbet inden anvendelsen af denne meddelelse nemlig ligger betydeligt over grænsen på 10%, uden at det er muligt umiddelbart at anvende denne grænse, er den berørte virksomheds incitament til at samarbejde med Kommissionen betydeligt mindre, idet den endelige bøde under

4. Ved vurderingen, med henblik på udmålingen af den bøde, der pålægges for overtrædelse af de fælles konkurrence-regler, af virksomhedernes reelle økonomiske mulighed for at skade konkurrencen i væsentlig grad, som indebærer en bedømmelse af disse virksomheders reelle betydning på det relevante marked, dvs. deres indflydelse på dette, er den samlede omsætning kun et ufuldstændigt billede af forholdene. Det kan nemlig ikke udelukkes, at en magtfuld virksomhed, der har en mængde forskellige aktiviteter, kun accessorisk er til

stede på et specifikt produktmarked. Ligeledes kan det ikke udelukkes, at en virksomhed med en stærk stilling på et geografisk marked uden for Fællesskabet kun har en svag stilling på Fællesskabets marked eller Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområdes marked. I sådanne tilfælde betyder den blotte omstændighed, at den pågældende virksomhed opnår en betydelig samlet omsætning, ikke nødvendigvis, at den udøver en afgørende indflydelse på det relevante marked. Selv om en virksomheds markedsandele derfor ikke kan være afgørende ved vurderingen af, om en virksomhed tilhører en betydelig økonomisk enhed, er markedsandelene imidlertid relevante ved vurderingen af, hvilken indflydelse virksomheden har haft på markedet.

af bøderne, og skønt beregningen af bøden ikke skal ske efter en blot matematisk formel, skal bødernes størrelse mindst stå i rimeligt forhold til de faktorer, der indgår i vurderingen af overtrædelsens grovhed. Det følger heraf, at når Kommissionen inddeler de berørte virksomheder i kategorier med henblik på bødeudmålingen, således at der for de virksomheder, der hører til samme gruppe, fastsættes et identisk udgangspunkt, skal fastlæggelsen af tærsklerne for hver af de således fastlagte kategorier være sammenhængende og objektivt begrundet.

(jf. præmis 65)

(jf. præmis 67 og 68)

5. Punkt 1 A, sjette afsnit, i Kommissionens retningslinjer for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten bestemmer, at en »betydelig« størrelsesforskel mellem virksomheder, der har begået en overtrædelse af samme art, bl.a. kan berettige en differentiering ved vurderingen af overtrædelsens grovhed. Selv om Kommissionen i øvrigt har et vist skøn ved udmålingen
6. Ved fastsættelsen af bødebeløb på konkurrenceområdet er Kommissionen ikke forpligtet til at foretage beregningen af bødebeløbet med udgangspunkt i beløb baseret på de berørte virksomheders omsætning, og heller ikke forpligtet til, når flere virksomheder, der er impliceret i samme overtrædelse, pålægges bøder;

at sikre, at de endelige bødebøbeløb, som dens beregning fører til for de berørte virksomheder, udtrykker enhver differentiering mellem disse med hensyn til deres samlede omsætning eller deres omsætning på det pågældende produktmarked.

Disse principper finder anvendelse, selv når virksomhederne befinder sig i en identisk situation med hensyn til faktorerne vedrørende overtrædelsens grovhed og varighed.

(jf. præmis 73-75)

7. For at en tilsidesættelse af de fælles konkurrenceregler kan anses for forsættelig, er det ikke nødvendigt, at virksomheden har været vidende om, at den overtrådte reglerne, men det er tilstrækkeligt, at den ikke kunne være uvidende om, at dens adfærd havde til formål at begrænse konkurrencen.

I denne forbindelse kræver artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 heller ikke, såfremt flere virksomheder, der er impliceret i samme overtrædelse, pålægges bøder, at det bødebøbeløb, der pålægges en lille eller mellemstor virksomhed, ikke må være større — udtrykt som en procentsats af omsætningen — end de bødebøbeløb, der pålægges større virksomheder. Det fremgår nemlig af denne bestemmelse, at der såvel for små eller mellemstore virksomheder som for større virksomheder ved bødeudmålingen skal tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. I det omfang Kommissionen pålægger virksomheder, der er impliceret i samme overtrædelse, bøder, som for hver af dem er berettiget i forhold til overtrædelsens grovhed og varighed, kan det ikke bebrejdes den, at bødebøbeløbet for nogle af dem er større, set i forhold til omsætningen, end for andre virksomheder.

Kommissionen er derfor berettiget til ved beregningen af bødebøbeløbet ikke at lægge vægt på den omstændighed, at den berørte virksomhed ikke råder over en juridisk tjeneste.

(jf. præmis 82 og 83)

8. Kommissionen er ikke forpligtet til at nedsætte bøderne på konkurrenceområdet, når den griber ind for første gang i en bestemt sektor, og der er intet, der

forpligter den til at nedsætte bøder, når de berørte virksomheder er små og mellemstore virksomheder. Virksomhedens størrelse er nemlig taget i betragtning med det loft, der er fastsat i artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og i bestemmelserne i Kommissionens retningslinjer for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten. Bortset fra disse betragtninger vedrørende størrelsen er der ingen grund til at behandle små og mellemstore virksomheder anderledes end andre virksomheder. Den omstændighed, at virksomhederne er små og mellemstore virksomheder, fritager dem ikke for forpligtelsen til at overholde konkurrencereglerne.

(jf. præmis 84)

pålægges en bøde, idet bøderne ellers ville miste deres afskrækkende virkning. Det følger heraf, at Kommissionen ikke ved fastsættelsen af bøderne er forpligtet til at tage i betragtning, at der ikke blev opnået nogen vinding ved den pågældende overtrædelse.

Skønt Kommissionen i henhold til punkt 2, første afsnit, femte led, i sine retningslinjer for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten kan forhøje bøden på grundlag af skærpende omstændigheder for at overskride fortjenesten som følge af denne ulovlige praksis, bevirker denne mulighed ikke, at Kommissionen har forpligtet sig til for fremtiden i alle tilfælde med henblik på bødeudmålingen at fastslå den økonomiske fordel ved den pågældende overtrædelse. Med andre ord kan den omstændighed, at der ikke er tale om en sådan fordel, ikke anses for en formildende omstændighed.

(jf. præmis 89-91)

9. Skønt størrelsen af den pålagte bøde for overtrædelse af de fælles konkurrenceregler skal stå i rimeligt forhold til overtrædelsens varighed og de øvrige faktorer, der indgår i vurderingen af dennes grovhed, såsom den fortjeneste, den berørte virksomhed har kunnet opnå ved sin praksis, kan den omstændighed, at en virksomhed ikke har opnået nogen fortjeneste ved en overtrædelse, ikke være til hinder for, at der
10. Ved fastsættelsen af størrelsen af den bøde, der pålægges for overtrædelse af de fælles konkurrenceregler, må der ikke tillægges virksomhedens samlede omsætning eller den omsætning, som den opnåede ved salg af det produkt, der er genstand for overtrædelsen, en urimelig betydning i forhold til de andre

skønsfaktorer, og en passende bøde kan derfor ikke fastsættes på grundlag af en enkel beregning med udgangspunkt i den samlede omsætning, især når de pågældende varer kun udgør en ringe del af omsætningen.

(jf. præmis 99)

11. Det er ikke en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet eller af ligebehandlingsprincippet, at Kommissionen ved beregningen af størrelsen af bøder for overtrædelse af de fælles konkurrence-regler, for at tage hensyn til de berørte virksomheders økonomiske kapacitet og

for at fastsætte bøderne på en størrelse, som sikrer, at den har afskrækkende virkning, placerer en virksomhed i samme kategori som andre virksomheder, hvis samlede omsætning er større, således at alle pålægges et identisk udgangspunkt, når disse forskellige virksomheder er blevet placeret i samme gruppe, fordi de har en omsætning på det relevante marked og markedsandele, som er meget ensartede, og når størrelsesforskellen mellem den berørte virksomhed og de øvrige pågældende virksomheder i det konkrete tilfælde ikke er så betydelig, at den skulle have været henført til en anden gruppe.

(jf. præmis 69, 111 og 112)